

پنجشنبه - ۲۷ کانون اول ۱۳۳۹

برنجی سنه - نومرو ۵

آبونه شرائطی :
سنه لکی ۲۵۰ ،
آلتی آیلغی ۱۲۵
فوق العاده نسخہ لک
ایچون ۵۰۰ و ۳۰۰
غروشدور .

مجموعه من هیئت تنجہ
طبعی تفسیر ایدلمین
آثار اعاده ایدلمین .

ملی تحریک

اداره خانه : باب
عالی جاده سنده
وقت مطبعه سنه
متصل گوشه
باشنده ۱ نومرو لی
دائرة مخصوصه

اداره بسہ کونڈہ برہیقار ، علمی ، ادبی ، اقتصادی ، فنی ، مصور مجموعہ در

برنجی سنه

پنجشنبه - ۲۷ کانون اول ۱۳۳۹

نومرو ۵

چین لسانی و تورک تاریخی مرقیاتی

معنا-سنه کایر . بوفعلی تصریف ایچین اولنه بن ، سن ، او اسخ
ضمیر لری علاوه ایدرز . بوصورته « بن کیمک ، سن کیمک
اسخ » دییه تصریف ایدلش اولورکه « کیتدم ، کیتدک ، کیتدی
اسخ » معنا-سای افاده ایدر ، ماضی و-استقبال ایچین ده برشکل
واردر . بر فعل استقبال پایله جنی وقت هان استقبال شکلی
آراسنه قاییشدیریلیر . ایشته بوتون چین دینلک حرفی - خلاصه -
بودن عبارتدر .

بوحرفمز لسانی اوکره نك بر آز فضلجه قوه حافظه
بولونمه سیله قابلدر . بوتون مهارت شکل یعنی کله بللمکدر .
مع مافیه دها تنبع ایدیلرک بر جوق نقطه لری اولدیفنی ده
اونر تماملیدر . بعضاً برکله نك مختلف لهجیلرده مخلف طرز لرده
بولوندیفنی کورولور . سینولوغ اولوق ایچین اسکلی لسانی ده
بیلمک ایجاب ایدرکه ؛ بو حال کوچلکی رقات دها تریدایتمش
اولور .

چین یازلسی چینلیر میلاددن ۲۶۰۰ سنه مقدم بر حیات
اولان « To 'ang-hieh » آدی برذاتک ایجاد ایتدیکنی-ویلدورلر .
بوایلک یازی تمامیه رسمدر . مثلاً : داغ کله سی اسکدن اوچ
نپه نك رسمیه افاده ایدیلیردی . بوکون ایسه سنه عین جزدردن
اولقله برابر متخالف بر طرز ده یازلقدهدر . بوکون چینلیر
یازیلرک منشأ لری بولمشلر و کندیلرک کوره بر تصنیف وجوده
کیترمشلردر ؛ که بو تصنیف هر یازینک منشأی واضحاً کوسترر .
هان سلاله سی زماننده « To 'ai-yung » نامنده بر حال چین حروفاتنک
سکزر اساسی خطدن منشکل اولدیفنی فرض ایتمش ومثال اولوق
اوزده بوسکزر چیرکیدن تشکل ایدن « yung : ایدی ، حرفی
کوسترمشدر . لکن آوروپا سینولوغلری بونلری ده غیر کافی
کوره دک دها برطاق علاولرده بولونمشلردر .

چین یازلسی حقدده ویردیکمز بک بوجل اولان شو معلوماتی
کافی کوره دک شمدیده چین ده موجود تاریخلر ده آدر ایضاحات
ویردم : چینلیرک تألیف ایتمش اولدقلری آثار تاریخیه عظیم بر
یکون طونار ؛ که بونلر حقدده مختصر کتابیات معلوماتی ویرمک
قالین برجلدک اثر وجوده کیتیمک دیمکدر . بوازلرک برقیم
مهیی مطبوع اولقله برابر بر قسیمی ده هنوز غیر مطبوع و قبی ده
بو جاقده قالمش بر حالدهدر . مطبوع اولانلر اوزون کلیات حالده
انجمنلر و غیر طابعلر طرفدن نشر اولونمشدر . چین السیتوسیی
بو خصوصه بک غیورانه چالیشارک بر جوق آماری طبع ونشر
ایتمشدر .

اک اسکلی تورکر جغرافی وضعیلری ایجابی اک جوق چین
ایله مناسبده بولونمشلردی . چینلیر ، قومشولری اولان بوقوم
ایله تجاری مناسبده بولوندقلری کی اکثریاده مجادله ایتمک
مجبور اولمشلردی . تورک اردولری جابل ایچین چین جدودلری
کچمجه چینلیرده بک مجبوری اولارق مقاومت ایتمک ، مملکتلری
تخریب ویاغمایه کن بو سورولری طرد ایلمکجه چالیشلرلری .
چین ؛ اسکلی بر مدینه صاحب ، منشأی میلاددن ۲۶۰۰ سنه
مقدم بر زمانه قدر جیقاردقلری قدیم ریازی به مالک و منتظم
تشکیلاتی رایعراطورلق سی . چین اراضیسی داخلنده وقوعه
کن هر حادثه رسمی وخصوصی وقعه نویسلر طرفدن ضبط
ایدیلر ؛ حکمدارک ، وزرانک لفظلری سیله تاریخ بحیفه لرینه
کچردی . بو دورلرده تورکر بدوی بر حیات امرار ایدیورلردی .
سورولرینک محصولایله کچین تورک جماعتی ایسته دکلری و مجبور
اولدقلری زمانلر هان آتلیرینه بیلر ؛ چینه هجوم ایدرلری .
تورکر ؛ چینلر قدر مترقی دک ایدلر ؛ اونلر چین مدینه بیتمه مدکلری
کی حادثه ووقعلری قید ایدن وقعه نویسلری دخی بوقدی .
تورکر کندیلرینه عائد بزه هیچ روشیه بیراقامشلردی .
بناء علیه بونلر حقدده مراجعته مجبور اولدقمز یکنه منبع چین
تاریخلرلیر . چین وقعه نویسلری کندی بار یخلری منتظم اید
ایتمکلری کی مناسبده بولوندقلری اقوامک تاریخلری ده ضبط
ایتمشلر ؛ اونلر حقدده لازم کان معلوماتی ویرمشلردر . بونک
ایچین تورک تاریخی تنور ایتمک محقق چین تاریخلرینه مراجعتله
قابل اولاجقدر .

بومناسبتله بر آزده چین لسان و یازیندن بحث ایدم ؛
چین لساننک وحیدالهیجا اولدیفنی اونکله اشتغال ایتمه ن ذوات
دخی ییله بیلیر . یالکزر حروفاتک یاخود دها دوغری برقمیرله
اشکالک عددی بویله چالیشان وچالیشاقلری قورقوته جق
درجه دهدر : chou : شو سلاله سی زماننده ۹۰۰۰ حرفه مالک
اولان چینجه نك « Ts 'in : تسین - سلاله نك حکمران اولدیفنی
بروقته ۹۳۵۳ حرفی بولونیوردی . بوکون ایسه حروفاتک
مقداری الی بیک قدر تخمین اولونیور ایسمده بونلرک ایچین
اک زیاده مستعمل اولانلر اوچ درت بیک قدردر . حالوکه اصل
حروفات دییه رک صاییلان شکللر ۲۱۴ عدددر . چینجه ده حرف
نامنه هیچ برشی بوقدر . مثلاً : K ' u : کو ، جو ، « کیمک »

صولفوره منگشه

پوتون نشترنجی ماضی بهی بیراقدی ؟
گوزلی بویه دالغین ، بویه سیاه دگلدی !
هانگی زهرلی شله خویلارنجی یاقدی ،
هانگی ظالم باقیشک قارشینده نه گیلدی ؟

بو ناصیل بر مانم که ... ماضی دهی شن چو جوق
حسرتک نه بیله شمز یاراسنه مبتلا ...
گوزلی بویه دالغین ، رنگی دائما اوچوق
آک یاقین آشناسی : هجران ، فلاکت بلا .

صودی منگشه .. دیور ، بلکه بر خاطر مبی ،
بلکه املارنجی طالع اوزاغه آتدی .
بلکه سینهنده کی آسوده بر یازانی
ییلارک سرحتنر پنجه لری قاناتدی .

بلکه منگشهنی صولدوران بر نفس وار ،
آلم یازا صالری روحنه قاناد گردی .
بلکده ییلا نلری اوپاندران بر سس وار :
اینلرنده قیوریلان شه لره جان وپردی .

منگشه پنجن صودی ؟ سینتی بیله گز
سزده ، هرگونکر ، ابدی عذاب اولور .
اونی دیکله میگز آلمی دگلک گز
ملانه آشنا اولانده خراب اولور .
اسکدار :

ملی سعید

چینگ رسی خاندان تاریخلری یکریمی درت دانه در ؟ که
هیسده اخیراً طبع اولومشدر ؛ حتی ژاپونجه بیله ترجمه
ایدلشدر پروفور « آکساندرویلی ، چین فلاسیک اثرلری
اوج قسمه قسبم اییدیور : ۱ - تی . کی : Ti-Ki = مختلف
خاندان امپراطوری سالنامه لری . ۲ - چه : T.che = ریاضی ،
رسوم مذهبی ، موسیقی ، علم حقوق ، اقتصاد ، علم هیئت و جغرافی ،
ادب آثار حقدنه مخطوط لر ۳ - لی . جوان . Li-tchouan =
مشهور ذواتک ترجمه حاللری واجبی قوملر حقدنه نوطلر .
چینده رسی وقته نویسلر ایکی نوعدر . بری صاغ ،
دیگری صول ... بونلردن بری وقایع تاریخی تی ، دیگری
حکمدار ووزرانک نطقلرنی ضبط ایدر . ۱۷۷۳ سنه سنده
ایمپراطور « کین-لونگ » K'ien-Loung زمانده چینده موجود
اولان بر جوق آثار ترتیب و تصنیف ایدلشدری . بونلرمیانده
چینلرک « شه : Che » نامی ویردکلری آثار تاریخیده
بولونیوردی .

تورک تاریخک اک اسکی دورلری ایچین یکانه مأخذ اولان
چین تاریخلری حقدنه شو کوجوک ایضاحاندن صوکره بو
تاریخلردن درجه استفاده منزی کوسترلم : بوندن بر عصری
متجاوز زماندنبری « ده کیفی » یازمش اولدینی هونلر تاریخ
عمومیسندرهونف-نولر حقدنه بوزحیفه دن فضله اولق اوزره چین
تاریخلردن خلاصه نقل ایدهرک معلومات ویرمشدی . ایشته
بو ایضاحات و بوندن باشقه ده بر ایکی اثر استنا ایدیلمر ایسه
مع لئاسف کرک هیونف-نولر وکرک دیگر تورک قبیللری حقدنه
چین تاریخلریه مراجعت ایدهرک وجوده کتیرلمش آثار بو قدر .
آوروپا علم عالمی چین تاریخلرنده کی تورکلر حقدنه ایضاحاتی
ترجمه ایتمک احتیاجی هنوز حس ایتمدی . مع مافیه چین اثرلرینه
مراجعت ایدهرک تالیف اولونش بعض اثرلر وار ایسه ده
بونلر چین تاریخلرنده کی موجود معلوماته کوره هیچ مثابه سنده در .
چین تاریخلرنده تورکلر حقدنه او قدر اوزون و او قدر مهم
ایضاحات وارد ؛ که تاریخ منزی تدقیق ایچین محقق بر صورتده
بو منابعه مراجعت ایتمک ضروریدر .

بو خصوصده آوروپالردن یاردیم بکله مک نامیلدر .
چونکه آوروپاده بو کون موجود اولان سینولوغلر تورکیات
ایله اشتغال ایتمک لری جهته چین آثار تاریخی سنده کی معلوماتی
جمع و ترجمه ایتهام ایتمیورلر . [۱] بو خصوصده روس و آلمان
مستشرقلرینه مدبون شکرانر . چونکه بو ایکی قومک تورکیات
منتسبلری چینجه اثرلردن ده فضله استفاده ایدهرک بر جوق
اثرلر نشر ایتمیشلدر . بروقتلر آوروپاده ادوار شاوان ، ستایسلای
ژولین ، آبلرده موزاکی هم سینولوغ و هم تورقو لوغلر موجود
اولدینی ایچین تورکیات ساحه سی فرانسه ده دخی کنیشه مک باشلامش ،
چینجه منابعدن پک جوق استفاده لر ایدلشدی . ادوار شاوان
تورکلر حقدنه قیمتدار معلوماتی حاوی اولان « شه-کی :
Che-ki » آدلی اسکی چین تاریخی ترجمه باشلادی کی
چینجه دن دها دیگر ترجمه لر یامشدی . فقط شاوانک و قانندن
صوکره اثرک ترجمه سی ده یاربم قالمش ، بر ایکنجی مستشرق
اونی اتمام ایتمه مشدر . شیمدی کی سینولوغلر ایسه بو جهته ره
او قدر عطف اهمیت ایتمک لرندن بو مهم مسئله نک ایفاسی
کندی تاریخ منزه تعلقی دولایسیله بزه دوشیورور .

بونک ایفاسی ایچین ده مطلقاً چین لسانه حقیقه وقوف و بو
وظیفه نی مدرک اولاسیمک ایجاب ایدر .

[۱] مع مافیه بو کونکی آوروپا سینولوغلری آره سنده موللر ،
وساثره کی هم سینولوژی مهده تورکولوژی ایله اشتغال ایدن عالمر
وار ایسه ده بونلرده تورک تاریخی ایله دکل لسانیاتی ایله مستغل اولتمده لر .

شرفدن صحیفه لر

بین افناسی

(مابعد)

کو کده بیلدیزلر بارلا بورد، هر طرفدن کوزل قوقورلر اسیوردی . اطراف اورمانلق اولوب کنارینه چاملر دیکلمش ، اوزری طاش دوشه منش بویوک بریول اوزانوب کیدیوردی . ایجه ایلرله دکن صوکره قارشیلرینه دنکلی طاشدن بایلمش برکوپرو جیقدی . کوپرینک نهایتده برطاف عجایب آغاچلرک آراسنده قیرمنی بر قابو واردی . اورادن کچدیلر ، اوکله رینه بر سرای جیقدی . (سونغ کيانغ) بو طرفلرده بویله کوزله منظره لی بریرک بولوندیغنی هیچ ایشیتنه منش اولدیغندن حیرتله ایلچنده ایدی . بو انشاده قابودن اولوبه کیرمشلردی . قارشیده سرای ، فنارلرک ایشینی آراسنده پارلا یوردی . مردیومک اوکته کادیلر . اوراده عینی قیافته بر چوق چو جوقلر واردی ؛ کلزلی قارشیلادلر ، و : — سلطان سزی بکله بور ، برآز چابوق اولیکز دیهرک مسافری آلوب سراه چیقاردیلر . (سونغ — کيانغ) کصاچلری قورقودن دیم دیک اولمشدی . اونی کتیرنلردن بری باروانه نک آرقه سنه کیرمک کلش اولدیغنی خبر وردی . بونک اوزرینه (سونغ کيانغ) باروانه نک اوکته کلهرک سجده قیابندی . — (سونغ کيانغ) اوطوریکز ، استراحت ایدیکز . لاکن (سونغ کيانغ) باشی ردن قالدیرما یوردی . دورت چو جوق اونی قالدیراق اییکلی برمنده اوطورندقدن صوکره پاروانی ده کوتوردیلر . سلطان میدانه جیقدی :

فقط بو وظیفه نک بو کون یاییلا بیلیمک احتمالی یوقدر . بو کوندن باشلا یارق بلکه استقبالده تلافی ایده بیلیرز . بو کون اولبه بروصیتده یزکه ؛ چین کبی هم لسانی کوچ ، هم چوق اوزاق بر ملکسته دکل ؛ ده بورنزلک دینده اولان ولسانی اوکر ، نلک آز بر غیرته وابسته بولونان بر پردکی بزه عا شدقیقانی منتظما تعقیب و تدقیق وحی آکلا بیله جک اقدارمن یوقدر . بویله اولونجه الیوم بو وظیفه یی یاییلا بیلیمک امکان خارجنده اولدیغنی هر کس تقدیر ایده بیلیر . فقط بو کونکی عیجزی تصدیق واعتراف ایده رک بونک استقبالده تلافیسی ایچین چالیشمک کنج لکک ومعارف آداملرینک الک بویوک بورجیدر .

معین نامی

— ناسلکیز ؟ .

— اقدم ، نیم کبی رعا جز حضور کزده بولنه لایق بیله دکدر .

— بوراده اوقدر تکلیفی اولماه حاجت یوق .

(سونغ کيانغ) نظر لرینی ردن آیرارق اطرافه باقدی . جسم شمعدانک ایشخنده مجوهرات ایلچنده پارلایان تختی و اوزرنده کی قادی کوردی .

— اوت ! . . . سزی بورابه بن چاغیرتیم . . . هله برآز

شراب ایچیکزده . . .

لا جورد البسه لیلردن بری کرانها بر دستق کتیره رک

دیگرینک طسوتقه اولدیغنی بارداغه [شراب طولدردی .

اوتنه کده بونی مسافره قدیم ایتدی ، اوده کمال حرمتله آلارق

تشکر ایتدکن صوکره بو معطر وفرخاک شرابی ایلچدی .

بوندن صوکره دیگر بری پسی ایله غتاب کتیردی . (سونغ

کيانغ) یالکیز برانه آلوب بییدی ، چکرده کی ده آووجه

صاقلادی . بونی متعاقب ایکی بارداق داها ایلچدی ایکی ده غتاب

بییدی . برآز سرخوش اولدیغنی حسن ایتدیکندن فضله ایچمه بیلک

ایچون بیان معذرت ایتدی . بونک اوزرینه سلطان امرایتدی .

— یکی 1 ، آرتق شرابی کوتوریکز ! . . . او اوج کتانی ده

کتیروب مسافره وریکز . قیزلردن بری لا جورد برجمکجه دن

صاری ایبکه صارلش اوج جزؤ کتاب جیقاروب کتیردی .

(سونغ کيانغ) بو کتابلره هیچ باقادن همان قوبینه قوبیدی .

— (سونغ کيانغ) ؛ سکا بواوج مقدس کتانی ویرمکدن

مقصدم ؛ سکا حق بولنی کوسترمک ، عملکتی ، ملق فلا کتدن

قورنارمق ، حقیقی میدانه قوبیتدن عبارندر .

— تشکر لر ایدرم .

— بو کتابلری اوقو ، تمام اوفی اولدقدن صوکره اولنری

یاق ، دنیاده برافا ، کیمه یه ده کوسترمه ! . . . آرتق کولک

آغار ییور آیراق زمانی کلدی . سزی کوتورده چکلرینه کوروشوروز .

سلا متله کیدیکز .

(سونغ کيانغ) لا جورد البسه لی قیزی تعقیب ایده رک اولوبه ؛

اورادن طاش کوبری به ایتدی . اورابه کلنجه بول کوسترن قیدردی که :

— اقدم . . . اکر سلطان سزی قورنارما منش اولاپدی

هر حاله یاقالانه جقدیکز ، لاکن آرتق بونهلکه موجود دکدر .

باقکیز (الیه ده رینی کوستره رک) صوده ایکی اژدرها وار ،

کوبورمیسکیز . سونغ کيانغ کوبرینک کنارندن صاقره رق

اژدرلره باقدی . او انشاده آرق سندن یاقالاناق آشاغی به آیتدیغنی

دوبدی ؛ و آنتجق — آی — دیبه باغیرا بیلدی .

**